

emcdda.europa.eu

TIEDOTE

Johtaja Wolfgang Götz

Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus

Tiedotteen aiheena on
Vuosiraportti 2006 Euroopan huumeongelmasta
Ei julkaistavaksi ennen: 11.00 CET – 23.11.2006

EU:n uusi huumestrategia (2005–2012) on merkittävä askel eteenpäin Euroopan tavassa vastata huumeongelmaan. Strategia ja siihen liittyvä toimintasuunnitelma (2005–2008) ovat konkreettisia esimerkkejä jäsenvaltioiden välillä kasvavasta yhteisymmärryksestä, ja niissä korostuvat yhteistyö ja yhteiset ponnistelut. Maiden välinen yhteisymmärrys ei kuitenkaan rajoitu pelkästään tähän. Vaikka kansallisen tason poliittiset toimet kuuluvat edelleen jokaisen jäsenvaltion omaan päätösvaltaan ja vaikka Euroopassa usein keskustelua aiheuttavat erot ovat edelleen selkeät, perustavanlaatuisia eroja on vaikea löytää. Yleisesti ottaen maat liikkuvat yhä enemmän samaan suuntaan.

Lähes kaikki Euroopan maat ovat asettaneet päätöksenteon laajemman kansallisen huumestrategian tai toimintasuunnitelman puitteisiin. Nykyistä huume politiikkaa syvältä luotaavassa analyysissä olemme havainneet selkeitä merkkejä siitä, että nämä strategiat ovat entistä laajempia ja että niiden piiriin kuuluvat laittomien huumeiden ohella myös lailliset riippuvuutta aiheuttavat aineet kuten alkoholi, tupakka ja lääkeaineet ⁽¹⁾. Yli kaksi kolmannesta tällä kerralla tutkituista maista joko viittaa selkeästi sekä laillisiin että laittomiin aineisiin huume politiittisissa asiakirjoissaan tai ottaa lailliset huumeet mukaan ehkäisyä ja hoitoa koskevissa yhteyksissä. Tämä heijastaa nykyistä tilannetta, jossa useamman laillisen ja/tai laittoman huumeen samanaikainen käyttö ("sekakäyttö") näkyy huume kulttuurissa yhä selkeämmin.

EMCDDA:n ajankohtainen haaste on seurata yhä useampia aineita kuin vielä vuosikymmen sitten. Hoitopalvelujen piirissä kohdataan aiempaa moninaisempia stimulanttien ja useampien eri aineiden käytöstä johtuvien ongelmien yhdistelmiä. Hoitopalvelut raportoivat myös merkittävistä huumeiden ja alkoholin sekakäytön ongelmista. Tämän vuoden raportin punaisena lankana on yhä pakottavampi tarve kehittää sellaista huume politiikkaa ja sellaisia toimia, joiden avulla voidaan vastata asianmukaisesti tämän päivän huume ongelmien monitahoiseen ja moni-ilmeiseen luonteeseen. Erityisesti aineiden sekakäyttö asettaa suuria haasteita huumeiden seurantajärjestelmille, joissa on perinteisesti keskitytty yksittäisten aineiden käyttöön. Tällaisen huumeidenkäytön ymmärtämiseksi kehitettävien uusien menetelmien on oltava etusijalla tulevassa suunnittelussa, mikäli aiomme vastata sen kasvavan joukon tarpeisiin, jonka ongelmat johtuvat usean eri huumeen käytöstä.

Tilanteen jatkuvan seurannan lisäksi keskeisiin tehtäviimme kuuluvat uusien huumeiden tarkkailu sekä niiden terveysvaarojen arviointi. Huumeiden käytön uudet muodot syntyvät todennäköisesti ensin muutaman yksittäisen henkilön parissa, pienissä ryhmissä tai tietyillä alueilla tai tietyissä sosiaalisissa ympäristöissä. Tavoitteenamme on havaita varhain uudet aineet ja nousevat trendit, ennen kuin ne ehtivät kehittyä suuremmiksi ongelmiksi.

Vuonna 2005 EMCDDA:lle ja Europolille toimitettiin ensimmäinen virallinen ilmoitus yhteensä 14 uudesta psykoaktiivisesta aineesta varhaisen vaiheen varoitusjärjestelmämme kautta ⁽²⁾. Huomiota tässä kehityksessä kiinnitti erään uuden aineen, mCPP:n eli 1-3-

kloorifenyyli-piperatsiinien markkinoille tulo ja nopea leviäminen, mikä on jäsenvaltioiden mukaan ollut laajempaa kuin minkään muun psykoaktiivisen aineen leviäminen seurannan koko historian aikana eli vuodesta 1997 tähän päivään saakka.

Uudentyyppisenä ekstaasina markkinoitua mCPP:ta tavattiin vuoden kuluessa 20 EU:n jäsenvaltion lisäksi myös Romaniassa ja Norjassa. Tämä aine on vain yksi esimerkki siitä, miten laittomien huumeiden tuottajat etsivät kaiken aikaa uusia aineita mahdollisille käyttäjille tarjottavaksi. Varhaisen vaiheen varoitusjärjestelmä on merkittävä keino puuttua prosessiin, jossa voitontavoittelijat vaarantavat nuorten eurooppalaisten terveyttä.

Vuonna 2005 EMCDDA käynnisti lisäksi E-POD -pilottihankkeen (*European Perspectives on Drugs*), jonka tarkoituksena on auttaa paljastamaan, jäljittämään ja ymmärtämään huumeidenkäytön suuntauksia Euroopassa ⁽³⁾. Ensimmäisessä tästä hankkeesta syntyneessä raportissa ⁽⁴⁾ tuotiin esiin hallusinogeenisten "taikasienten" saatavuuden ja käytön lisääntyminen 1990-luvulta alkaen. Tiettyihin aineisiin keskittyvä E-POD toimii Euroopan laajuutena tutkana, joka seuraa uusia muotihuumeita ja auttaa mukana olevia maita puuttumaan nopeasti ja tehokkaasti niiden käyttöön ja niihin liittyviin terveysriskeihin.

Lopuksi muutama sana metamfetamiinista - huumeesta, johon liittyy vakavia kansanterveydellisiä ongelmia eri puolilla maailmaa. Euroopassa tähän huumeeseen liittyvät ongelmat rajoittuvat vasta muutama maahan, mutta viime vuonna yhä useammat EU-maat ilmoittivat takavarikoista ja painottivat samalla suurimpien riskiryhmien aiempaa tarkemman seurannan merkitystä.

Tässä kohdassa mieleen tulee Euroopan komissiolta vuonna 2005 tullut ehdotus EMCDDA:n perustamisajatuksen uudelleenmuotoilusta, jotta se voisi kasvaa uusien haasteiden mittaiseksi. Tarkistetussa asetuksessa todetaan esimerkiksi, että viraston on otettava huomioon huumeiden uudet käyttötavat, erityisesti sekakäyttö samoin kuin laillisten ja laittomien psykoaktiivisten aineiden yhdistelmäkäyttö.

Yleisestä huume keskustelusta ei puutu retoriikkaa silloin, kun huumeasioissa peräänkuulutetaan järkevää ja asiapohjaista otetta. Euroopassa, ehkä enemmän kuin missään muualla, tämä retoriikka on muuttumassa todellisuudeksi. EU:n uuden huume-strategian ja siihen liittyvän ensimmäisen toimintasuunnitelman tukena on eri maiden välinen yksimielisyyden huumeiden tarjonnan ja kysynnän tarpeellisuudesta. Selkeä yhteisymmärrys vallitsee myös siitä, miten tärkeää on kerätä ja jakaa tietoa, levittää hyviä käytännön toimia koskevia kokemuksia sekä pitää tutkimustuloksia ohjenuorana tehtäessä usein vaikeita päätöksiä siitä, mitkä toimet ovat kansalaisten kannalta parhaita. Euroopan komissio arvioi EMCDDA:n tuella nykyistä toimintasuunnitelmaa yksinomaan tällaiselta pohjalta.

EU:n huume-strategiat ja toimintasuunnitelmat ovat vuosien mittaan aktivoineet kansallisia viranomaisia, tuoneet oman lisänsä kansalliseen päätöksentekoon sekä saaneet äänen kuuluviin huumeasioissa aiempaa vahvempina ja yhtenäisempinä. EMCDDA pyrki edesauttamaan tietoon perustuvaa päätöksentekoa tarjoamalla objektiivisia ja tieteellisesti tarkkoja analyysejä Euroopan huumeilmiöstä saatavilla olevan tiedon perusteella.

On lomaannuttavaa ajatella kaikkia niitä ongelmia, joita huumeidenkäyttö aiheuttaa yksittäisille eurooppalaisille, heidän perheilleen ja asuinyhteisöilleen. Tämän päivän Euroopassa voimme kuitenkin olla aiempaa optimistisempia ainakin niiltä osin, että meillä ei ole vain parempi yleiskuva tilanteesta, vaan että me myös käymme järkipäisempää, avoimempaa ja tietopohjaisempaa huume keskustelua kuin koskaan aikaisemmin.

(¹) Valittu aihe: 'European drug policies: extended beyond illicit drugs?' <http://issues06.emcdda.europa.eu>

(²) Toiminta perustuu 10 päivänä toukokuuta 2005 tehtyyn neuvoston päätökseen 2005/387/YOS uusia psykoaktiivisia aineita koskevasta tietojenvaihdosta, riskienarvioinnista ja valvonnasta (*Virallinen lehti*, L 127, 20.5.2005). Ks. myös <http://www.emcdda.europa.eu/?nnodeID=17869>

(³) Käynnistetty vuosiksi 2005–2008 laaditun EU:n huumeita koskevan toimintasuunnitelman puitteissa, jossa kannustetaan kehittämään selkeää tietoa huumeiden käytön ja huumemarkkinoiden esiin nousevista suuntauksista ja ominaispiirteistä.

(⁴) 'Hallucinogenic mushrooms: an emerging trend case study' <http://www.emcdda.europa.eu/?nnodeid=7079>